

435. FLAUW, LAF.

Flauw is mat, zonder kracht en zonder waarneembare smaak. **Laf** is krachteloos en met weinig smaak. Het is sterker dan *flauw*, ook in figuurlijke betekenis.

Ofschoon uit hun morrende woorden bleek, dat zij de drank flauw en slecht vonden, Ik hou niet van lifaffen en verliefde klap, dat is mij veel te flauw. (WILDSCHUT)

Ik verlangde, dat de wijn binnen gebracht werd; maar in plaats van dat presenteerde men weer een laf kopje koffie rond.

436. FOOI, DRINGKELD, VERVAL.

Kleine gift aan dienstdoende personen.

Fooi is een gift die men aan ondergeschikte personen voor kleine diensten of op gezette tijden schenkt.

Drinkgeld, eigenlijk geld dat men iemand geeft om eens voor te drinken; **fooi**. Alleen nog gebruikt in Zuid-Nederland; in Noord-Nederland in de spreektaal ongebruikelijk.

Verval noemt men de jaarlijkse voordelen, die de dienstboden uit hun fooien trekken en hare toevallige inkomsten vormen.

Hij reikte snel de bediende 't briefje toe met een gulden fooi. De kaartjesknipper, altijd beleefd, gereed u te helpen en inlichtingen te geven zonder of met een fooi.

Als er wat drinkgeld overschiet, dan zal ik het doen.

In dat huis is het loon gering, maar het verval nogal belangrijk. Onze meid heeft weinig verval.

437. FRUIT, OOF, BOOMVRUCHT.

Fruit noemt men alle eetbare vruchten uit het plantenrijk, zowel het zacht fruit (bessen, steenvruchten, enz.) als het hard fruit (appelen en peren).

Oof noemt men alle fruit, maar inzonderheid boomvruchten die vlezig en uit de hand eetbaar zijn, hoewel ook de nootvruchten er mede onder gerekend worden.

Boomvruchten zijn die vruchten welke aan bomen groeien, in tegenstelling met aard-, peul- en veldvruchten.

De prijzen van het zachte fruit zijn in de laatste jaren sterk gestegen. De verschillende fruitsoorten kunnen slechts gedurende een deel van het jaar als vers fruit worden genuttigd.

Het koren was binnen, het oof bloosde tussen het lover, boog de takken naar de grond. Het is hard oof, dat de tijd niet meukt.

Men ziet weldra de herfst met rijpe boomvrucht prijken.

438. GAAN, LOPEN, WANDELEN, KUIEREN.

Zich voortbewegen.

Gaan is zich te voet voortbewegen, in tegenstelling met elke andere wijze van verandering van plaats.

Lopen, gesteld tegenover *gaan*, geeft te kennen, dat de beweging met zekere snelheid of haast plaats heeft.

Wandelen duidt op een zeer langzame beweging, tot ontspanning of voor de gezondheid, vaak zonder een bepaald doel.

Kuieren is op zijn gemak wandelen. Het woord heeft, althans tegenwoordig, een enigszins familiale kleur.

Een kind moet kruipen, eer het gaan kan. Na een uiterst moeilijke mars en veel gaan en keren, kwamen wij des avonds bij het dorp Lubbeek.

Evenals kinderen en jonge dieren behoefte hebben aan lopen en springen. Met zulke afgepaste stappen te gaan! — lopen kwam niet te pas voor u, dat is goed voor een wilde, altoos veel haasthebbende bedrijf.

Wij hebben een uurtje gewandeld. Wij zijn naar Lier gewandeld.

Hij liep de tuin in en kuierde die op en neder. Geen haan, die over het vervuilde neerhof kuierd.

439. GANG, BUIS, KANAAL, PIJP.

Gang is de algemene naam voor de nauwe wegen, waarlangs de in het menselijk of dierlijk lichaam aanwezige stoffen zich voortbewegen.

Buis drukt de bijgedachte uit, dat de weg nauwer is en van alle zijden besloten.

Kanaal heeft dezelfde betekenis, maar de twee wanden behoeven van boven niet verbonden te zijn.

Pijp veronderstelt altijd een zekere lengte zonder krommingen, terwijl een *buis* niet lang en gebogen kan zijn.

De galbuis behoort, evenals de galkanaaltjes, tot de galgangen; de galbuisjes zijn wel galkanaaltjes, maar niet omgekeerd.

De gehoorgang. Het darmkanaal. De luchtpijp.

440. GANG, LOOP.

Wijze van gaan of lopen.

Gang is de eigenlijke benaming van de eenvoudige en natuurlijke beweging, die door middel van de voeten geschiedt.

Loop drukt de bijgedachte uit, dat de beweging met meer of minder spoed plaats heeft. In de dagelijkse omgangstaal wordt *loop* echter ook gebruikt in dezelfde betekenis als *gang*.

Hij was rijzig van gestalte, had een deftige gang. Hij had een gang en gebaren, die van zekere gemaaktheid of van kiese beleefdheid getuigden.

Een man, hijgend van haast en vermoeidheid, daalde in volle loop de St. Pietersberg af. Zij heeft een aardige loop.

441. GASTMAAL, BANKET.

Bijzondere maaltijd aangericht voor genodigden.

Gastmaal duidt, door zijn samenstelling met het naamwoord *gast*, vooral op de genodigden.

Banket, duidt meer op het groot aantal genodigden; het is een maaltijd bij gelegenheid van het een of ander feest of van de een of andere plechtigheid.

Het is hier buiten slecht ingericht tot het geven van gastmalen. Feesten, gastmalen, avondmuziek, gondelvaarten op de Schelde.

442. GEACHT, ACHTBAAR, ACHTENSWAARDIG, EERBIEDWAARDIG, AANZIENLIJK, VOORNAAM.

Die een hoge plaats inneemt in de schatting der wereld.

Geacht drukt dit in 't algemeen uit; het wordt gezegd wanneer men een gunstige mening aangaande iemand koestert, hem op hoge prijs stelt. Het is ook de gewone beleefdheidsterm, waarmede men, in het openbaar sprekende, van andere personen gewaagt.

Synoniemen

VOORBERICHT

Synoniemen zijn niet alleen gelijkbetekenende woorden, die elkaar volkomen dekken en dan ook in alle omstandigheden onverschillig kunnen gebruikt worden, maar vooral zinverwante woorden, d. w. z. woorden die veel overeenkomst hebben in de betekenis, die ook wel een hoofdbegrip met elkander gemeen hebben, maar die zich toch door een grotere of kleinere wijziging der betekenis onderscheiden, zodat men niet het ene woord voor het andere kan gebruiken.

Slechts zelden drukken twee woorden volkomen dezelfde gedachte uit en men zal dus begrijpen, dat de kennis van de synoniemen een belangrijk onderdeel vormt van de taalstudie, met het oog op het juist en van pas gebruiken van de woorden.

Nochtans zijn in onze taal slechts weinig werken hierover verschenen. De belangrijkste uitgaven op dit gebied waren het thans verouderde « Woordenboek der Nederlandsche Synoniemen » door Weiland en Landré ('s Gravenhage, 1821) en het « Handwoordenboek van Nederlandsche synoniemen » door J. Hendriks (Tiel, 1883), dat beknopt maar duidelijk een groot aantal synoniemen behandelt.

Bij de samenstelling van dit werk hebben wij dit laatste dan ook vaak geraadpleegd, evenals het groot Nederlands Woordenboek door de Vries en te Winkel, dat de juiste betekenis der woorden in al hun schakeringen weergeeft.

Wij zijn er ons wel van bewust, dat een werk als dit onvolledig en onvolmaakt is, maar hopen toch eenmaal de volledigheid te benaderen. Daarom doen wij een beroep op de gebruikers van dit werk, om ons hun opmerkingen te willen medelen, opdat in een latere druk eventuele aanvullingen en verbeteringen kunnen opgenomen worden.

J. CAUBERGHE

nederlandse taalschat

NEDERLANDSE TAALSCHAT

SPREEKWOORDEN
SPREEKWIJZEN
SYNONIEMEN
CITATEN

BREPOLS

BREPOLS

